

Na lijden verblijden

DOOR

P. KEUNING.

„Jan Heyndricxs is in de handen der Spanjaarden gevallen.”

„Wat? De zoon van den bakker in het bon van 't Wanthuis?”

„Dezelfde.”

„Arme jongen! Dan is zijn lot beslist. De Spekken geven geen pardon.”

„Arme ouders ook. Wat hebben ze al niet voor den knaap, die zwak en ziekelijk is, gedaan. Zooals 't zoo vaak gaat, ging 't ook hier: van hun zwakste kind hielden ze nog het meest.”

Zoo spraken twee burgers van de goede stad Leiden op een dag in Augustus van het jaar 1574.

In het huis van bakker Heyndricxs was droefheid. O, ze hadden geleden, de ouders, met de geheele burgerij, zeker. Ook zij wisten reeds wat honger was; zij kenden de benauwing en ontzetting, die met de Spaansche benden, de stad belegerend, was meegekomen. Maar wat was dat alles bij de smart, die *nu* hun hart vaneen scheurde, nu ze hun zoon in de handen der vijanden wisten?

Zij hadden hem zoo lief, hun Jan; geen moeite, geen zorg, die zij zich voor 't welzijn van hun kind niet wilden getroosten en.... misschien was er nu al een eind gekomen aan dat zoo zorgvuldig behoed jongelingsleven.

Rouw en droefheid namen hun intrek in het bakkershuis. Vrienden en bekenden mochten troostwoorden spreken, ach, die troostwoorden waren zoo ijdel en lieten zoo leeg. Alleen het gebed tot God gaf verlichting aan het treurend ouderhart, maar toch, het verlies bleef pijn.

't Werd 17 Augustus. Daar verschijnt een Spaansche bode aan het bolwerk bij de Witte Poort. Hij brengt een brief voor 't Stadsbestuur. Straks weet bakker Heyndricxs, dat zijn zoon nog leeft. De jongeling is gevangen, maar, o vreugde, de Spanjaarden willen hem loslaten voor de som van tweehonderd gouden kronen.

't Ouderhart hoopte weer. Neen, bakker Heyndricxs kon den hoogen losprijs niet betalen, maar vrienden.... bekenden.... het Stadsbestuur....

Ja, 't Stadsbestuur zou helpen, zeker.

't Geduld van de ouders werd op een zware proef gesteld. De Hollandsche handelsgeest ontwaakte; de losprijs was veel te hoog

en er werd teruggeschreven, dat het toch niet aanging, voor zulk een zwak en ziekelijk jongeling zóóveel geld te geven. Men was wel tot onderhandelen geneigd, maar dan moesten de Spanjaarden ook handelbaar zijn.

Nu, dat *waren* de Spanjaarden.

Den volgenden dag vroegen ze honderdtwintig gouden kronen en tenslotte lieten ze zich met honderd tevreden stellen.

Op den morgen van 19 Augustus ging Frans Heyndricxs, een schutterkapitein en neef van den gevangen jongeling, de poort uit, door eenige belangstellende burgers vergezeld.

De kapitein had het losgeld bij zich.

Daar kwamen uit hun schans reeds de Spaansche soldaten te voorschijn. De burgers, die den kapitein alleen vooruit hadden laten gaan, hielden hun adem in. Hoe zou het afloopen? Jan Heyndricxs zagen ze nog niet.

Plotseling grepen de Spanjolen den kapitein vast en sleurden hem mee. Een kanonskogel uit de schans deed den burgers verstaan, dat het raadzaam was, zich plat op den grond te werpen. Eenige oogenblikken later namen ze de vlucht naar de stad.

O, wat waren de ouders en familieleden van Jan en Frans Heyndricxs bedroefd. De burgers van Leiden, 't hart vol verontwaardiging, schudden de vuisten. Die Spanjaarden kon men ook nooit vertrouwen. Nu was ook het lot van Frans Heyndricxs beslist en het losgeld was weg.

Daar gaat in den namiddag de tijding door de stad: „De Spanjaarden hebben Frans en Jan Heyndricxs losgelaten.”

En zoo was het.

Kapitein Frans was wel ruw beetgepakt, men had hem zelfs in het Spaansche hoofdkwartier gebracht, maar niemand, die een haar van zijn hoofd krenkte. Niemand minder dan kolonel Valdez had met hem gesproken, onder 't genot van een glas wijn.

Vermoedelijk wilde de Spaansche kolonel weten, hoe de toestand in de stad was, maar Frans Heyndricxs was snugger genoeg, om zijn mond niet voorbij te praten. Eindelijk mocht hij vrij en ongehinderd, in 't gezelschap van zijn neef, naar de stad terugkeeren.

De Spanjaarden hadden getoond, woord te kunnen houden, als ze dat wilden.

Maar de ouders van Jan en Frans Heyndricxs zeiden dankbaar: „God heeft het gedaan. Hij schenkt na lijden verblijden.”

LUDGER EN BERNLEF

DOOR
A. L. GERRITSEN.

Alle jonge lezers van Vrij en Blij hebben stellig reeds vaak gehoord van den gezegenden arbeid der zendelingen, mannen, die hun vaderland en familie verlaten hebben om het Evangelie, de blijde boodschap van Gods liefde voor een verloren wereld, te gaan brengen aan de heidenen, dat zijn menschen, die leven zonder God in de wereld en zich buigen voor goden, die geen goden zijn, afgoden van hout of steen, die ze zelf hebben vervaardigd.

Het werk dat de zendelingen vrijwillig op zich genomen hebben is heel, heel moeilijk, omdat de heidenen zeer gehecht zijn aan hun afgoden en van den eenen waren God, en van zijn Zoon Jezus Christus, niet willen hooren of weten.

Onder degenen, die naar hen luisteren en gelooven gaan in God als hun Vader en in Jezus als hun Zaligmaker, en zich bekeeren van hun zonden, trachten de zendelingen hulp te krijgen voor hun moeilijk werk. Nadat zij, die de zendelingen daarvoor geschikt achten, zijn onderwezen in de Schrift, worden ze aangesteld als „inlandsche predikers”, en het is vaak aandoenlijk te hooren met hoeveel ijver en trouw en opoffering die mannen aan hun volksgenooten het Woord des levens brengen. Zij bereiken velen, die met de zendelingen niet in aanraking komen. Al zou, gelijk in de laatste jaren reeds op heel veel plaatsen geschiedt, het werk der zending worden verstoord, of geheel onmogelijk worden gemaakt, dan lijdt het nog geen twijfel, of de inlandsche predikers zouden het middel in 'sHeeren hand zijn, dat het Woord Gods onder alle volken zijn loop volbrengen zal.

In onze eigen geschiedenis hebben we daarvan een treffend voorbeeld. Ook onze voorvaderen, de Batavieren en Friezen, waren heidenen in den vollen zin van het woord. En we mogen er wel eens meer aan denken en wat meer voor danken, dat God het Christenen in andere landen in 't hart gaf, als zendelingen hierheen te komen en onze voorouders bekend te maken met het Evangelie. Willebrord en Bonifacius zijn wel de meest bekende onder hen. Vooral van den laatste, van zijn gezegend werk en

van zijn gewelddadigen dood, weet iedere schooljongen te vertellen.

Maar er kwamen hier al heel spoedig ook inlandsche predikers, die zelf geloovig waren geworden en daarna den drang in zich voelden om ook anderen van hun volk bekend te maken met den Heiland, dien zij hadden leeren kennen en liefhebben.

Onder hen behoort ook Ludger, een Fries, die in 746 te Wierum, in de nabijheid van Dokkum, was geboren. Zijn grootvader was een van de aanzienlijksten onder de Friezen. Hij heette Wursing en had den bijnaam Ado. Deze Wursing behoorde reeds als heiden tot degenen van wie de apostel Paulus zegt dat zij, ofschoon ze de wet niet hebben, toch van nature doen wat der wet is en als ze nog God niet hebben leeren kennen toch reeds in hun geweten de stem van God vernemen.

Waar hij kon trok hij zich het lot van armen en verdrukten aan en hielp wie hulp noodig had. Zijn strijd tegen al wat onrecht was berokkende hem den haat en de vijandschap van den bekenden Frieschen koning Radboud. En daarom was hij genoodzaakt de vlucht te nemen naar het Frankische Rijk, dat destijds aan Friesland grensde.

Daar leerde Wursing het Christendom kennen. Hij werd, zooals van zoo'n man te verwachten was, een ijverig Christen en was later de trouwe hulp van Willebrord, die als bisschop van Utrecht ook onder de Friezen het Evangelie verkondigde.

Nu, een kleinzoon van dezen vromen Fries was Ludger. Toen hij nog een kind was en nauwelijks kon loopen en praten, was reeds aan allerlei dingen te merken, wat er later van hem worden zou. Soms bijv. verzamelde hij stukjes leer en boomschors en maakte daar, op zijn manier natuurlijk, kleine boekjes van, waarin hij met een of ander zwart vocht streepjes en haaltjes en krassen maakte. Vroeg men hem wat hij deed, dan beweerde hij te lezen en te schrijven. Hij deed na wat hij groote menschen wel had zien doen en de streepjes en haaltjes die hij maakte, hadden voor hem een beteekenis, die hij onthield. Zoo kon hij lezen en schrijven, op zijn manier, in zijn zelfgemaakt boek, nog voor hij de letters leerde. En hij hield vol dat God hem dit geleerd had. Onder den invloed van zijn grootvader Wursing voedden Ludger's ouders hem op in de vreeze en de vermaning des Heeren. En dat niet-tegenstaande het land der Friezen destijds nog overdekt was met

heidensche tempels, rijk aan oude godenbeelden. Ludgers moeder, Liafburg, had aan 't heidendom een droevige herinnering, die haar een aansporing te meer was om haar eigen jongen iets beters te leeren. Men had haar n.l. verteld, dat toen ze geboren werd haar moeder, dat was dus Ludgers grootmoeder van moeders kant, een heidensche vrouw, zoo woedend was, omdat ze een dochter en geen zoon had gekregen, dat ze het plan opvatte haar kind te dooden. Een buurvrouw wist dat echter te verijdelen, door de kleine Liafburg wat honing in den mond te laten druppelen. Het bijgeloof der heidensche Friezen leerde n.l. dat het geen kwaad was een pasgeboren kindje te dooden als het nog niets gebruikt had. Had het echter voedsel tot zich genomen, dan was het wel groot kwaad, als men het om 't leven bracht.

Toen Ludger 8 of 9 jaar oud was, werd niet ver van zijn woonplaats de oude vrome Bonifacius door een bende heidensche Friezen gedood. En al was Ludger waarschijnlijk daarvan geen getuige, het verhaal van de wijze waarop de grijze prediker zijn volgelingen verbood het zwaard te trekken en hen moed in sprak met de woorden: Vreest niet voor hen, die wel het lichaam kunnen dooden, maar niet de ziel — heeft den knaap, die zijn leeftijd ver vooruit was, stellig bereikt.

Niet vele jaren daarna kwam bij Ludger het verlangen op om onderwezen te worden door Gregorius, den abt van het klooster te Utrecht, een leerling van Bonifacius, die zijn meester op diens tocht naar Friesland had vergezeld en daarna jongelingen uit Frankrijk en Engeland, uit Saksen en Zweden en Beijeren om zich vereenigde, ten einde hen op te leiden tot predikers van het Evangelie onder de nog Heidensche of pas bekeerde volken. En Ludgers ouders stemden er met vreugde in toe, dat hun zoon naar Utrecht ging.

Gregorius had een eigenaardige manier van onderwijzen. 's Morgens vroeg reeds zat hij in zijn kloostercel en wachtte dan af, dat elk zijner leerlingen afzonderlijk bij hem kwam. Zoo kon hij zijn onderwijs in Gods Woord inrichten naar ieders bijzondere behoeften, waarbij het hem niet in de eerste plaats te doen was om uitgebreide kennis, maar om zijn leerlingen te vormen tot waarlijk vrome mannen, die zich geheel wilden geven voor den dienst van den Heer.

Ludger wilde echter, al behoorde hij tot de beste leerlingen

van Gregorius, ook zijn kennis vermeederen en begaf zich daartoe naar Engeland, waar de beroemde Alcuinus hem onder zijn leerlingen opnam. En Ludger maakte zich het onderwijs van den Abt te York ten nutte, zoodat hij met vele kundigheden en met boeken verrijkt naar z'n vaderland terugkeerde, om Gregorius in diens arbeid bij te staan.

Na den dood van Gregorius was Ludger onder velerlei gevaren en moeilijkheden werkzaam tot bekeering van de Friezen en Saksers en stichtte de eerste Christenkerk op het eiland Helgoland, dat aan de heidensche godheid Foseti was gewijd.

Treffend is het verhaal van Ludgers ontmoeting met Bernlef, den blinden zanger. Op een zijner tochten door Friesland kwam Ludger ook in het dorp Hellewirt, niet ver van het tegenwoordige Delfzijl en werd daar met zijn leerlingen vriendelijk ontvangen door een Godvreezende weduwe. Terwijl hij daar vertoefde verscheen Bernlef, de blinde Bard, die zich liet rondleiden en overal aandachtige hoorders vond voor zijn liederen, waarin hij de grootheid en macht van Wodan of Thor, en de heldendaden van Siegfried en Hagen bezong of verhaalde van de schoone Koningin Gudrun. De krijgshaftige Friezen hoorden hem gaarne en verdrongen zich om hem, overal waar hij kwam.

Bernlef was niet altijd blind geweest. Drie jaren voor Ludger hem ontmoette had hij 't gebruik zijner oogen verloren, maar de geestdrift, waarmee hij vervuld was, was er niet minder op geworden. Toen Ludger hem hoorde, begreep hij dadelijk welk een aanwinst een man met zoo groote gaven en zooveel invloed zou zijn, als hij voor het Christendom werd gewonnen. En hij liet de gelegenheid daartoe niet voorbijgaan. Hij sprak met Bernlef over Gods liefde voor de zondaren, geopenbaard in Christus en toen deze een toestemmend antwoord gaf op zijn vraag: Wilt ge uw zonden belijden en er vergeving voor ontvangen, verzocht hij hem den volgenden dag terug te komen.

Daarvóór echter ontmoette Ludger Bernlef op den weg. Hij steeg aanstonds van zijn paard, liet zijn gezellen verder gaan en wandelde met den blinden zanger mede. En daar, op den weg, verklaarde hij Bernlef de blijde Boodschap des heils. Toen opende God diens hart, en hij beleed zijn zonden en gaf zijn begeerte te kennen een discipel des Heeren te worden. Daarop maakte Ludger het teeken des kruises op de oogen van den blinde, strekte de hand

uit en vroeg: „Ziet ge iets?” „Uw hand zie ik,” riep Bernlef verheugd uit. „Brenge dan uw dank aan den almachtigen God, die mijn gebed heeft verhoord en u ziende heeft gemaakt,” antwoordde Ludger. Niet ver van Hellewirt bevond zich een kapel. Daarheen begaf Ludger zich met den man, die nu in dubbelen zin ziende was geworden en dankte met hem God voor zijn groote genade. Ludger deed nu Bernlef onder eede beloven, dat hij aan niemand zeggen zou hoe hij het gezicht had terug ontvangen. En de zanger bleef dien eed getrouw. Toen hij later weer van dorp tot dorp trok en van huis tot huis, liet hij zich evenals vroeger bij de hand leiden, alsof hij nog blind ware. Maar nu zong hij niet meer van Wodan en Thor, van Siegfried en Gudrun, maar psalmen en lofzangen ter eere van den God der Christenen. Zoo mocht hij het middel worden in Gods hand, dat vele Friezen den Heiland leerden kennen,

Intusschen bleef hij in voortdurend verkeer met den vriend, die hem zelf den weg des heils had gewezen en werd door dezen nog lang daarna onderwezen in de Schrift. En toen Ludger later tijdelijk Friesland verliet, droeg hij Bernlef op toezicht te houden op de grooten en kleinen. Aan dien wensch voldeed de zanger.

Bernlef stierf op hoogen leeftijd. Kort voor zijn dood vroeg hem zijn vrouw al weenende: „Hoe zal ik nog kunnen leven als gij zijt heengegaan?” Waarop de doodelijk kranke ten antwoord gaf: „Indien ik iets van den Heer zal kunnen verwerven, dan zult gij na mijn dood niet lang meer leven.” En Bernlefs bede werd verhoord. En de wensch van zijne vrouw werd vervuld. Vijftien dagen na zijn dood volgde zij hem naar het Vaderhuis, waar vele woningen zijn, waar heen Ludger hun reeds was voorgegaan.

HET WEGGELOOPEN MARIETJE

NAAR HET LEVEN

DOOR

JOHANNA BREEVOORT.

Marietje zat kralen te rijgen aan een langen zwarten draad. Het kleine tafeltje lag vol mooie kraaltjes, roode en witte en blauwe en groene. Marietje maakte nu een ketting van blauw en wit. Dat vond zij zoo mooi.

„Maatje”, vroeg ze, „zal ik dien ketting voor u rijgen?”

Zij kreeg geen antwoord en nu merkte zij, dat Moeder niet meer in de kamer was. Net wou Marietje opstaan, toen Moeder terugkwam. Zij had haar mantel aan.

„Mag ik mee, Ma?” vroeg Marietje lief.

„Nee kindje, want Ma moet naar den dokter. Ik kom heel gauw terug. Morgen ben je jarig, dan kan ik niet weg”.

Marietje zette een pruillipje. Maar zij vroeg toch niet meer. Zij mocht nooit mee naar den dokter.

„Hier heb je een schoteltje muisjes”, zei Ma. „Peuzel die maar lekker op. Moe moet ook nog even naar den Franschen bazar”.

„Maatje, kijk u nog eens naar boven? Dan zal ik waaien”, zei Marietje. „En koopt u dan koekjes voor morgen?”

„Ja hoor. En ga dan weer stilletjes kraaltjes rijgen. Dan is de ketting af als Ma terugkomt”.

„Doet u hem dan om Ma? Morgen ook?”

„Natuurlijk”, beloofde Moeder. „Jans komt dadelijk bij je. Ze is nu in de keuken”.

Moeder gaf Marietje een zoen en wierp haar later op straat nog een kushandje toe.

In het eerst speelde Marietje weer met haar kralen, nadat zij al haar muisjes één voor één had opgegeten.

Toen liep zij naar de keuken. Jans stond in den tuin, met het

dienstmeisje van de buren te praten over de lage schutting. Marietje drentelde weer naar boven. Ze vond het naar in de kamer, drukte haar neusje tegen de ruiten om te zien of Moeder nog niet kwam.

Neen, niets te zien. In de stille straat liep alleen een klein lief hondje.

„Ik wou wel met het hondje spelen”, dacht Marietje. Het beestje had een rood halsbandje om en snuffelde aan alle deuren.

Marietje liep voorzichtig de trap af, ging aan het touw hangen en trok de deur open.

Zij keek in de straat; het hondje was weg. Toen dacht ze: „Ik ga Moeder tegemoet, zij zal nu wel gauw komen”.

Marietje liep vlug voort. Haar hartje bonsde wel een beetje, want ze geloofde eigenlijk niet, dat ze wegloopen *mocht*.

Maar ze liep immers Moeder tegemoet.

Aan den hoek van de straat stond ze even stil, ginds lag een weiland. Daar groeiden 's zomers mooie bloemen. Zouden zij er nu nog staan? Marietje dacht van niet. Maar ze wilde toch eens even kijken en liep op de sloot aan.

Voetje voor voetje stapte Marietje voort, tot er een aardig meisje bij haar kwam loopen.

„Niet doorloopen Zus, anders val je in het water”. Zij pakte haar bij de schouder tjes en duwde Marietje terug naar den weg.

„Waar moet je naar toe, Zus?”

„Ik ga Maatje halen.”

„Waar is Moeder naar toe?”

„Naar den dokter en naar den Franschen baron.”

„Waar woon je, Zus?”

„Bij Maatje.”

„Hoe heet je?”

„Marietje.”

„En hoe nog meer? Alleen maar Marietje? *Waar* ga je op school?”

„Bij de juffrouw.”

„Weet je Moeder, dat je hier zonder manteltje loopt? In je bloote hoofd?”

Marietje kleurde en begon te huilen.

„Ik wil naar Maatje terug. Nou ben ik morgen jarig. En dan ben ik *weg*.”

Het groote meisje keek bezorgd rond. „In welke straat woon je dan, kind?”

Marietje schreide maar door.

„Weet je wat,” besloot Willy — het grootere meisje — „ik breng haar naar *mijn* Moeder.” Die woonde in een klein huisje boven op den dijk, Moeder lag wel ziek, doch die wist altijd, altijd raad.

„Moeder,” riep Willy al in het kleine portaaltje, waar een twaalfstal klompjes stonden: „Moeder, ik heb een zusje gevonden. Alweer één, maar nu een *groot* zusje. 't Kan al loopen.”

Moeder lachte in de donkere bedstede en keek tevreden naar het kleine kindje in den wieg, dat Willy gisteren „gevonden” had. Niet op straat, maar in Moeders wieg, die verleden week pas van den zolder gehaald was.

Een aardig troepje jongens en meisjes omringden nu de kleine Marietje, die het hier in dat kleine huisje wel aardig vond. De kinderen dansten op hun kousevoeten om haar heen en vroegen haar zoo guitig om mee te doen. Hannie, een jongetje van vier jaar, trok Marietje op den vloer, schudde een doos blokken voor haar uit en vroeg haar mee te helpen bouwen.

In dien tijd praatte Moeder zacht met Willy: „Nee, lieverd, we kunnen dat lieve gevonden meisje niet houden, hoor. Dat gaat niet. Haar moeder zal verschrikkelijk ongerust zijn. Neem jij haar mee en breng haar even naar het politiebureau. Daar zullen de menschen dan wel zorgen, dat zij weer terecht komt.”

Willy had veel liever die aardige zus gehouden, met haar mooie krullen en zoo'n lief wit strikje in het haar. Maar Moeder had toch gelijk.

„Kom, Marietje,” zei ze, „ga je mee, je Moesje zoeken?”

„Ga je dan naar den Franschen baron?”

„Ja, we zullen zoeken hoor,” beloofde Willy en zij knipoogde tegen Moe. Zoo gingen zij er samen weer op uit.

„Is hier de Fransche baron?” vroeg Marietje. „Ik zie geen speelgoed.”

Hand in hand liepen zij de breede gang door tot zij in een groote kamer kwamen, waar vele mannen zaten te rooken.

„Mijnheer, ik heb een meisje gevonden,” vertelde Willy opgewonden. „Ze stond beneden aan den dijk. Ik heb haar eerst naar boven gehaald. Moeder zei, ik moest haar terugbrengen.”

Op dat oogenblik rinkelde de telefoonbel.

Een heer, die apart aan een tafeltje zat, liep naar het toestel